Vastine

15.4.2021

Hallituksen esitys luonnoksesta laiksi väliaikaisista toimista rangaistusten täytäntöönpanossa ja tutkintavankeuden toimeenpanossa covid-19-epidemian johdosta

Vastine lakivaliokunnalle

Lakivaliokunta on käsitellyt yllä mainittua hallituksen esitystä (HE 44/2021) ja kuullut sitä koskien asiantuntijoita 14.4.2021. Sosiaali- ja terveysministeriö vastaa tässä vastineessa osaltaan omaa hallinnonalaansa koskeviin esiin nousseisiin kysymyksiin.

Hallituksen esityksen suhde tartuntatautilakiin

Vankeja koskevat samat tartuntatautilain (2016/1227) mukaiset toimet kuin muitakin henkilöitä Suomessa. Vankiterveydenhuollon yksikkö vastaa tartuntatautilain 10 § mukaisesti tartuntatautien torjuntatyöstä osana järjestämisvastuuseensa kuuluvaa terveydenhuoltoa ja voi tehdä tartuntatautilaissa kunnan tehtäviksi säädetyt henkilöä koskevat viranomaispäätökset.
Henkilö voidaan asettaa tartuntatautilain 60 § mukaiseen karanteeniin, jos hänen on todettu tai perustellusti epäilty altistuneen yleisvaaralliselle tartuntataudille, mikäli taudin leviämisen vaara on ilmeinen eikä taudin leviämistä voida muulla tavoin estää. Tätä keinoa on laajasti hyödynnetty covid-19-epidemian aikana, jotta tartuntaketjuja on saatu katkaistua tai niiden syntymistä estettyä.
Karanteeni, samoin kuin sairastuneen eristäminen, on henkilön kannalta raskas keino hallita tartuntataudin leviämistä. Tämän vuoksi sosiaali- ja terveysministeriö katsoo, että ensisijaisesti tulisi suosia keinoja, joilla voidaan estää tartuntoja ja näin välttää mahdollisimman paljon myös karanteenien käyttöä ja samalla varmistetaan terveydelle turvallinen ympäristö vankiloissa oleskeleville.

Toimien välttämättömyyden arviointi

Esityksessä todetaan, että rajoitustoimien tulee olla välttämättömiä ja oikeasuhtaisia. Etenkin uuden viruksen aiheuttaman laajalle levinneen epidemian etenemisen arvioiminen on vaikeaa. Suomessa on tukeuduttu tämän esityksen mukaisesti tiettyihin epidemiologisiin mittareihin, kuten ilmaantuvuuslukuun. Kuitenkin monitekijäisessä tilanteessa on arviossa huomioitava myös monia muita muuttuvia tekijöitä kuten ihmisten käyttäytyminen ja ympäröivät olosuhteet. Tämän vuoksi Rikosseuraamuslaitoksen, Vankiterveydenhuollon yksikön ja alueellisten sekä valtakunnallisten terveysviranomaisten yhteistyö on tärkeää, jotta arviossa voitaisiin parhaalla tavalla onnistua. Yhtä tärkeää on seurata tilanteen muuttumista ja seurantatiedon mukaisesti joko jatkaa tai keskeyttää käyttöön otetut rajoitustoimet.

Muut toimet epidemian hallitsemiseksi

Ensisijaisina keinoina covid-19-tartuntojen estämisessä ovat THL:n suositusten mukaiset toimet: fyysisten kontaktien rajoittaminen ja hygieniatoimet. Myös testaamisen tulee tapahtua matalalla kynnyksellä. Terveysturvallisuuden kannalta mahdollisuudet osastointiin vankiloissa on eräs huomioitava seikka myös tulevaisuudessa. Covid-19-rokotuksista säädetään VN-asetuksessa vapaaehtoisista covid-19-rokotuksista (1105/2020). Siinä on määritelty myös rokotusjärjestys.

Ylilääkäri Soila Karreinen